

# Temat: Dziennikarskie informacje

**Czas realizacji: 1 godz.**

## Cele zajęć

### ■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat informacyjnych gatunków dziennikarskich, nabycie umiejętności wskazania podstawowych wyróżników tych gatunków i ich analizy

### ■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji,
- rozróżnia gatunki informacyjne,
- przedstawia, na czym polega specyfika tekstu informacyjnego,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji informacyjnego tekstu dziennikarskiego,
- analizuje różne teksty i wskazuje cechy charakterystyczne przekazu informacyjnego,
- poszukuje tematów będących źródłem tekstu dziennikarskiego.
- sprawnie posługuje się poprawną odmianą polszczyzny pisanej i mówionej.

### ■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – asocjogram, burza mózgów, dyskusja, plakat,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- ćwiczenia z tekstami prasowymi,
- praca z tekstem i materiałem audiowizualnym,
- praca z komputerem z dostępem do Internetu,
- indywidualna praca analityczna i redakcyjna.

### ■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Dziennikarskie informacje*,
- materiały dla nauczyciela: *Dziennikarskie informacje*,
- „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.”, red. L.Adrabińska-Pacuła, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN,
- fragmenty różnych tekstów prasowych (dzienniki informacyjne),
- materiały audiowizualne dostępne w Internecie :
- ([http://www.pap.pl/palio/html.run?\\_Instance=cms\\_www.pap.pl&\\_PageID=1&s=multimedia&gal\\_id=235238&\\_Checksum=1962813992](http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=multimedia&gal_id=235238&_Checksum=1962813992))
- komputer z dostępem do Internetu, m.in. stron:
- [http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03\\_03.html](http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_03.html),
- <http://akademiaumiejetnosci.com/documents/gatdzien1.pdf>; <http://przeglad.reporterzy.info/>
- komputer, tablica, arkusze papieru, flamastery.

# Temat: Dziennikarskie informacje

## ■ Przebieg lekcji

### 1. Faza wstępna – O czym i jak piszą media?/ prezentacja (3 min.)

- Sprawdzenie zadania domowego polegającego na tym, że uczniowie mieli zaznaczyć w różnych dziennikach i tygodnikach teksty o charakterze informacyjnym.
- Nauczyciel poleca zwrócić uwagę uczniom na to, jakiej długości mogą być teksty informacyjne i w jakiej części gazety znajdują się najkrótsze czy najdłuższe teksty. Uczniowie przedstawiają na forum swoje opinie (teksty informacyjne są różne, np. różnią się długością; najkrótsze teksty informacyjne znajdują się na pierwszej stronie, często nad tytułami, zaś teksty dłuższe- w środku numeru).

### 2. Faza realizacyjna

#### a) Szukamy różnych gatunków informacyjnych/ praca grupowa, plakat, praca indywidualna (20 min.)

- Uczniowie, pracując w grupach, wycinają z przyniesionych dzienników i tygodników te teksty, które można uznać za czysto informacyjne. Porządkują swe materiały i próbują je poklasyfikować (wg miejsca publikacji, długości tekstu itp.).
- Uczniowie tworzą plakat o informacyjnych tekstach dziennikarskich: nakleją na arkuszu w odpowiednich miejscach podobne do siebie teksty informacyjne i wypisują obok nich ich cechy: długość tekstu, ilość i jakość przekazywanych informacji, miejsce publikacji w gazecie, rodzaj gazety (tygodnik, dziennik itp.), samodzielność tekstu czy też umieszczenie go wśród innych tekstów, obecność lub nie obok tekstu elementów graficznych/zdjęć i. in.
- Nauczyciel poleca uczniom skorzystać z różnych dostępnych w Internecie źródeł (<http://akademiaumiejetnosci.com/documents/gatdzien1.pdf>; [http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03\\_03.html](http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_03.html), wikipedia z hasła: dziennikarstwo) , by dowiedzieć się, jakie są rodzaje informacyjnych tekstów dziennikarskich. Po ustalonym czasie uczniowie sprawdzają swe wiadomości, wpisując obok definicji nazwy informacyjnych gatunków prasowych (*Karta pracy, zad. 1.*). Uczniowie sprawdzają wykonane ćwiczenie (definicje informacyjnych gatunków prasowych w *Materiałach dla nauczyciela*).
- Uczniowie na swoich plakatach podpisują w odpowiednich miejscach nazwy informacyjnych gatunków prasowych.
- Liderzy grup prezentują plakaty.

#### b) Skąd się biorą informacje? (12 min.)

- Uczniowie zastanawiają się (burza mózgów), skąd się biorą informacje wykorzystywane w mediach. Propozycje nauczyciel zapisuje na tablicy.
- Nauczyciel przekazuje uczniom krótką informację o tym, czym jest agencja informacyjna i czym się zajmuje (przykładowe informacje w *Materiałach dla nauczyciela*).
- Nauczyciel zwraca uwagę na to, że 80% informacji zagranicznych ukazujących się w prasie światowej pochodzi z tzw. „wielkiej czwórki”, czyli największych agencji prasowych światowych: UPI (United Press International), AP (Associated Press), AFP (Agence France Press) oraz Reuters. Najstarszą jest Francuska Agencja Prasowa założona już w 1835 r. Uczniowie zastanawiają, czym może skutkować sytuacja, gdy aż 80% informacji na świecie pochodzi z 4 instytucji prasowych (burza mózgów), a propozycje uczniów nauczyciel zapisuje na tablicy (np. globalizacja, unifikacja, wszyscy na świecie dowiadują się tych samych rzeczy i w tym samym czasie itp.)

## Temat: Dziennikarskie informacje

- Nauczyciel poleca uczniom zapoznać się na stronie Polskiej Agencji Prasowej z prezentacją na temat PAP-u oraz na stronie głównej PAP z informacjami na temat agencji ([http://www.pap.pl/palio/html.run?\\_Instance=cms\\_www.pap.pl&\\_PageID=1&s=multimedia&gal\\_id=235238&\\_Checksum=1962813992](http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=multimedia&gal_id=235238&_Checksum=1962813992)). Uczniowie sprawdzają, ile osób pracuje nad tym, by PAP na bieżąco przekazywał najważniejsze informacje z kraju i ze świata (*Karta pracy, zad.2*). Sprawdzenie zadania.
- Uczniowie wchodzi na stronę: <http://przeglad.reporterzy.info/> i sprawdzają, jakie informacje agencyjne są najpopularniejsze w danym dniu w różnych polskich gazetach (które wydarzenie najczęściej pojawia się w tytułach różnych gazet). Uczniowie wymieniają się poglądami na ten temat. Odpowiadają na pytanie: *Co powoduje, że wiadomości w różnych gazetach wyglądają podobnie* (podobne są źródła informacji-agencje).

### c) Ważne informacje, czyli jakie?/ analiza, praca indywidualna ( 7 min.)

- Nauczyciel poleca uczniom wykonanie *zad.3, str. 178* z podręcznika „*Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.*”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN : przyglądają się pierwszym stronom przyniesionych dzienników i na podstawie tego, gdzie informacja została zamieszczona, z jakimi nagłówkami i grafika, wypisują 5 najważniejszych informacji dnia.
- Nauczyciel, w ramach sprawdzenia poprawności wykonanego przez uczniów zadania, odczytuje na głos informację „*A propos gazetowych kolumn*” na str. 178 podręcznika „*Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.*”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN (co świadczy o ważności informacji: miejsce na stronie, objętość, wielkość zdjęć, czcionka itp.).

### 3. Faza podsumowująca (3 min.)

- Podsumowanie zajęć i określenie, co jest najważniejszą cechą informacyjnych gatunków prasowych (przekazywanie „czystych” informacji). Swobodne wypowiedzi uczniów na temat.

### ■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

Wykonaj ćw. 7 i 8 ze str. 166 z: „*Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.1.*”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN, (opracowanie w formie sylwetki materiału na temat Melchiora Wańkowicza oraz opracowanie tekstu zgodnie z zasadami tworzenia informacji)

# Temat: Dziennikarskie informacje

## KARTA PRACY

1. Po zapoznaniu się z różnymi informacjami o dziennikarskich gatunkach informacyjnych (strony w Internecie: <http://akademiaumiejetnosci.com/documents/gatdzien1.pdf>; [http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03\\_03.html](http://www.canalpluscyfrowy.pl/mediastarter/cd/html/z03_03.html), wikipedia z hasła: dziennikarstwo) do podanych definicji dopisz nazwę gatunku.

- ..... – uporządkowane chronologicznie wzmianki lub notatki przekazujące informacje o zdarzeniach, jakie miały miejsce w ściśle określonym przedziale czasowym (tydzień, miesiąc, rok itd.).
- ..... – seria cytatów z najciekawszych materiałów zamieszczonych w innych mediach.
- ..... – sposób prezentacji osób przez opis ich osobowości, a także wyglądu zewnętrznego, sposobu bycia, upodobań itd.
- ..... – najmniejszy gatunek informacyjny; zawiera powiadomienie o pojedynczym fakcie lub wydarzeniu; inne nazwy to:.....
- ..... – jest odmianą wzmianki wzbogaconej o dodatkowe fakty szczegółowe. Cechą charakterystyczną notatki jest statystyczne wyliczanie tych faktów.
- ..... – prezentacja zdarzeń, które już się zakończyły i mają swój finał. Fakty przedstawiane są w sposób dynamiczny oraz w porządku czasowym.
- ..... – chronologiczne przedstawianie wydarzeń z życia postaci; obowiązuje ograniczenie do istotnych dat i faktów.
- .....- wskazuje na konkretny artykuł, który warto przeczytać i do którego się odwołuje; składa się na nią zazwyczaj tytuł artykułu; może być wzbogacona o cytat z artykułu.

## Temat: Dziennikarskie informacje

2. Po obejrzeniu prezentacji na temat PAP-u

([http://www.pap.pl/palio/html.run?\\_Instance=cms\\_www.pap.pl&\\_PageID=1&s=multimedia&gal\\_id=235238&Checksum=1962813992](http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=multimedia&gal_id=235238&Checksum=1962813992)) oraz przeczytaniu informacji o agencji (strona główna PAP) wykonaj następujące polecenia:

a) rozwiń skrót

PAP.....

b) odpowiedz na pytania:

- kiedy powstał PAP: .....

- ilu dziennikarzy zajmuje się wiadomościami z kraju.....

- dzięki komu agencja pozyskuje wiadomości z zagranicy.....

.....

- ilu fotoreporterów pracuje dla agencji.....

c) wymień, jakimi zasobami (informacyjnymi, multimedialnymi, fotograficznymi ) dysponuje PAP

.....  
.....  
.....  
.....  
.....

# Temat: Dziennikarskie informacje

## MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

### 1. Przegląd gatunków informacyjnych

Źródłem informacji dla dziennikarzy są często wywiady, obserwacje, zapiski własne i dokumenty, do których docierają dzięki informatorom.( ...)Rzetelny dziennikarz musi jednak, zanim poinformuje o czymś, zdobyć się na szeroko pojęty obiektywizm, a w związku z tym na relację zgodną z faktami. Ma więc do wyboru dwie możliwości: albo tylko informować, albo informować i ustosunkowywać do prezentowanych informacji. W jednym i drugim wypadku musi jednak mieć dostęp do obiektywnej prawdy.

Podział szczegółowy rodzajów na gatunki dziennikarskie:

- rodzaj informacyjny,
- rodzaj publicystyczny,
- gatunki pograniczne.

### Gatunki informacyjne

**Wzmianka** – jest najmniejszym gatunkiem informacyjnym. Odpowiada tylko na pierwsze trzy pytania: kto?, co?, gdzie?. To gatunek powiadamiający o pojedynczym fakcie, wydarzeniu. Najczęściej cały komunikat zawiera się z jednym, dwóch zdaniach.(...) jest składnikiem kroniki, przeglądu wydarzeń dnia(...).

**Notatka** – jest gatunkiem również powiadamiającym o zdarzeniu, ale w odróżnieniu od wzmianki – wzbogaconym o dodatkowe, poboczne, ale jednocześnie szczegółowe fakty, podawane statycznie.

**Infografia** - to informacja ilustrowana fotografią. Tekst ma tłumaczyć odbiorcom nie tylko to, co widzą na fotografii, ale dlaczego widzą dane zjawisko i co im się z tym obrazem kojarzy. Tekst nie może opisywać fotografii, ale ma być jej uzupełnieniem. Jest to więc typowa informacja udokumentowana fotografią zawierającą przerośnięć bądź symbol.

**Zapowiedź** - informacja zamieszczona na pierwszych lub ostatnich stronach gazet lub czasopism zachęcająca odbiorców do przeczytania danych artykułów(...) znajduje się w niej najczęściej fragment publikacji lub czyjaś wypowiedź, ewentualne omówienie publikacji.

**Sprawozdanie** – prezentacja zdarzeń o wyjątkowym charakterze, które już się zakończyły i mają swój finał. Cechą charakterystyczną jest przedstawienie faktów w sposób dynamiczny, w porządku czasowym, możliwie wiernie, zachowując obowiązkowo chronologiczne następstwo zdarzeń, którego zmieniać nie wolno(...) nie charakteryzuje się osób biorących udział w wydarzeniu, ogranicza się jedynie do podania ich imion i nazwisk, tytułów, funkcji, zajmowanych stanowisk.(...) Gatunek ten jest często utożsamiany z tzw. informacją własną(...).

**Relacja**- gatunek dotyczący zdarzeń, które jeszcze się nie zakończyły (...). Charakteryzują ją z jednej strony katalogowe podawanie faktów ( data, miejscowość, najważniejsze wydarzenia, z drugiej żywe i barwne opisywanie przebiegu wydarzeń(...); mecze piłkarskie.

**Raport** – odmiana sprawozdania, w której dominuje chronologiczne przywołanie faktów, zestawienie ich w celu wywołania lepszego kontrastu. Dla uporządkowania faktów są one

## Temat: Dziennikarskie informacje

prezentowane dodatkowo w formie danych statystycznych na **apli** ( płaszczyzna służąca jako podkład pod tekst, w celu jego szczegółowego wyróżnienia, podkreślenia).

**Korespondencja** – to rozbudowana informacja (...). Gatunek ten pozostawia piszącym swobodę w zakresie doboru tematyki i formy. W swych najprostszych postaciach upodabnia się do artykułów, felietonów, reportaży, a nawet listów.

( za: K. Wolny- Zmorzyński, A. Kaliszewski, W. Furman, *Gatunki dziennikarskie, teoria, praktyka, język*, Warszawa 2006 )

### 2. Definicja pojęć: agencja informacyjna, agencja prasowa (za: wikipedia)

**Agencja prasowa** – instytucja prasowa, zajmująca się dostarczaniem materiału innym mediom – gazetom, radiu, telewizji, a także serwisom internetowym. Dzięki temu media te mogą zaoszczędzić na kosztach utrzymywania własnych korespondentów, zagranicznych i terenowych. Agencje zatrudniają dziennikarzy. W większości państw na świecie działa przynajmniej jedna tego typu instytucja. Na przykład w Polsce tego typu agencjami są Polska Agencja Prasowa, Informacyjna Agencja Radiowa, Katolicka Agencja Informacyjna, Agencja Sportowa - ASInfo. Większość agencji oferuje serwis ogólnotematyczny, poświęcony wydarzeniom politycznym, gospodarczym, kulturalnym i społecznym. W związku z ogromną rolą wiadomości w gospodarce istnieją agencje specjalizujące się w tematyce ekonomicznej, np. Reuters albo Bloomberg. Przykładem agencji specjalistycznej mogą być także Katolicka Agencja Informacyjna oraz Agencja Sportowa - ASInfo.